

Gemeenteraad van Renkum

Datum	Onderwerp
5 maart 2020	Versterking Regio Arnhem-Nijmegen

Beste Raadsleden,

De Gemeente Renkum is onderdeel van het gemeenschappelijk orgaan van de Regio Arnhem-Nijmegen. In het voorjaar van 2019 hebben de achttien colleges van de gemeenten die de regio vormen het initiatief genomen om na te denken over versterking van de regionale samenwerking. De noodzaak voor deze versterking wordt gevoeld vanwege een dubbele urgentie.

▪ **Wat is de urgentie achter de regionale versterking?**

De opgaven en ambities waar we als regio voor staan zijn groot en vragen een meer integrale aanpak en sterkere besturing. De regio is het grootste verstedelijkte gebied buiten de randstad, maar dan zonder de overdruk van de randstad. Dat willen we graag zo houden, maar de groei zet de voor de regio kenmerkende leefkwaliteit onder druk. Daarnaast blijft de economische groei achter, is de woningnood hoog en wordt de bereikbaarheid van de regio problematischer. Deze uitdagingen/ opgaven kunnen individuele gemeenten niet alleen oppakken en vragen om een transformatie van de regio van een licht netwerk van overlegtafels nu naar een meer uitvoeringsgericht samenwerkingsverband.

De regio is nu ook niet herkenbaar en daarnaast slecht vindbaar voor onze partners. De Provincie, het Rijk en Europa willen juist steeds meer zaken doen met regio's. Het ontbreken van een krachtig profiel en de steeds wisselende afzenders/ gezichten – soms de Regio Arnhem-Nijmegen, dan weer The Economic Board, het portefeuillehoudersoverleg economie of de steden Arnhem en Nijmegen – maken dat de regio vaak niet meedoet in grote geldstromen. Deze geldstromen zijn echter wel nodig om aan de slag te gaan met de eerder genoemde uitdagingen. Een betere (lobby)positie als regio is alleen mogelijk met een sterker profiel.

Het lichte netwerk van overlegtafels zorgt er ook voor dat er weinig transparantie is en de democratische legitimiteit ontbreekt. De huidige collegesamenwerking gericht op afstemming kent geen formele sturingsmechanismen. De controlemogelijkheden voor colleges en raden zijn beperkt, omdat er geen zichtbare beslissingen worden genomen. Het is niet duidelijk wie het mandaat heeft om bepaalde keuzes te maken en hoe de democratische verantwoording is.

Uw brief van

Uw kenmerk

Behandeld door

Verzenddatum van deze brief

Ons kenmerk
114888

S.P.T. (Sjoerd) van der Meer
(026) 33 48 298
s.vander.meer@renkum.nl

Bijlage

Daarnaast zijn de geldstromen niet transparant. Naast de formele bijdrage aan de regio op basis van het aantal inwoners, zijn er individuele wervingsacties onder de gemeenten. Hierdoor is er geen zicht op de totale bijdrage van de individuele gemeenten aan de regio. Naast de jaarlijkse bijdrage op basis van inwoneraantal¹, dragen de regiogemeenten op dit moment ook bij (of gaan dat nog doen) aan het uitvoeringprogramma RPW², de Bereikbaarheidsagenda, de Regionale Strategische Woonagenda en de Verstedelijkingsstrategie. Van het eerst genoemde uitvoeringsprogramma dragen de gemeenten een bedrag op basis van inwoneraantal bij en van de andere drie programma's is nog niet bepaald hoe de gemeenten hieraan gaan bijdragen.

▪ Van welke regio zijn wij?

Voordat we de plannen voor een versterkte regio verder bespreken, willen we eerst nog ingaan op de voor Renkum relevante positionering van de gemeente. Renkum is gelegen in het gebied tussen (de regio) Arnhem en Ede en Wageningen (de regio Foodvalley). Op sommige vlakken is de verbinding met de ene regio sterker dan met de ander, en daarnaast zit er ook nog eens verschil tussen onze dorpen met welke regio zij het meest verbonden zijn. Een discussie over van welke regio we nu het meeste zijn is in dat opzicht lastig te voeren.

We kunnen ons daarom beter richten op de uitdagingen die we als gemeente hebben en op welke wijze we die – gezamenlijk met andere gemeenten – het meest efficiënt kunnen aanpakken. De Regio Arnhem-Nijmegen is in potentie een sterkere regio. De regio is het grootste verstedelijkte gebied buiten de randstad en heeft daardoor bij een duidelijke inzet op profilering meer mogelijkheden om te kunnen profiteren van geldstromen afkomstig van de Provincie, het Rijk en Europa. Met die bijdragen kunnen we beter aan de slag met de opgaven waar wij als Renkum individueel en de regio als geheel voor staan.

Daarnaast zijn we op dit moment al onderdeel van de Regio Arnhem-Nijmegen. We werken in dit regioverband al samen op de terreinen economie, wonen, duurzaamheid en mobiliteit. Overigens hoeven we ook niet te kiezen voor één bepaald regionaal samenwerkingsverband. Door deel te nemen aan meerdere samenwerkingsverbanden zijn we beter in staat om de belangen van onze inwoners te dienen. Deelnemen aan de Regio Arnhem-Nijmegen sluit samenwerking met (gemeenten in) de regio Foodvalley niet uit. Zo werken we in de regio Foodvalley al samen in het Werkgeversservicepunt en (met een aantal gemeenten) op het gebied van afval (de ACV). Wel kunnen we constateren dat de thema's waarop we samenwerken in de Regio Arnhem-Nijmegen juist de grotere strategische vraagstukken van onze gemeente raken. Vraagstukken die wij zeker niet alleen aankunnen.

▪ De versterkte regio

Om de potentie van de regio te benutten en de opgaven beter aan te kunnen is een transformatie van de Regio Arnhem-Nijmegen noodzakelijk. In de Contourennotitie die door de stuurgroep *Versterking regionale samenwerking* is opgesteld en die door de kwartiermaker aan u is gepresenteerd in de raadscommissie van 4 februari 2020, zijn vijf kernwaarden voor deze nieuwe regionale samenwerking gedefinieerd: transparant, robuust, flexibel, slagkracht en ontmoeting. Hieronder beschrijven we kort de plannen voor de besturing van de nieuwe/ versterkte regio aan de hand van deze basisprincipes.

Slagkracht

Bij de samenwerking in de vernieuwde regio staat het werken aan opgaven centraal, waarmee de regio een uitvoeringsgericht samenwerkingsverband wordt. Het in te richten regiobureau (zie onder

---

¹ De inwonerbijdrage bedraagt voor de gemeenten €0,88 voor het gemeenschappelijk orgaan en €1 voor The Economic Board.

² Regionaal Programma Werklocaties

Robuust) identificeert mogelijke opgaven, bereidt ze voor, inspireert en stimuleert gemeenten en maatschappelijke partners om er aan deel te nemen, en regisseert de uitvoering ervan na vaststelling van de regionale agenda (waarin de opgaven zijn opgenomen). Het gaat hierbij om majeure opgaven die de individuele gemeenten niet alleen of niet binnen hun gemeentegrenzen kunnen aanpakken.

Door de opgaven gezamenlijk op te pakken wordt het mogelijk om betere resultaten te behalen. We moeten het werk dat in de regio gebeurt zien als een (gedeeltelijke) transitie van het gemeentelijk beleid/ werk naar regionaal werk. Hierbij hebben we het niet over het overdragen van bevoegdheden aan de regio, maar over het zien van de meerwaarde die het gezamenlijk oppakken van majeure opgaven in de regio heeft voor het behalen van (ook lokale) resultaten en het binnenhalen van middelen.

Ook de voorbereiding van en sturing binnen de opgaven moet zorgen voor slagkracht. Bij het voorleggen van de regionale agenda aan de raden is de begroting per opgave geheel uitgewerkt. Dit betekent dat bij de uitvoering van een opgave gefocust kan worden op het behalen van resultaten, in plaats van het steeds weer bezig zijn met het ophalen van middelen en menskracht bij de gemeenten. Ook de betrokkenheid van maatschappelijke partners in de voorbereiding, uitvoering en sturing van de opgaven moet leiden tot betere resultaten.

Flexibel

De gemeenteraden van de regiogemeenten kunnen intekenen op de opgaven en dragen geen raads- of beleidsbevoegdheden over. Er wordt dus niet teruggedaan naar het model van de Stadsregio waarin bevoegdheden waren overgedragen. In dat opzicht is de samenwerking in de versterkte regio flexibel. De regionale agenda wordt voorgelegd aan de raden en iedere raad kan besluiten of ze met opgaven wil meedoen en daarvoor budget en capaciteit beschikbaar wil stellen. Instemmen met een opgave betekent het geven van een concreet uitvoeringsmandaat aan de regio, net zoals wij als college van uw raad een mandaat krijgen voor het uitvoeren van de gemeentelijke begroting.

Flexibiliteit zit ook in de aanpasbaarheid van de regionale agenda en de opgaven daarbinnen. De regionale agenda wordt jaarlijks voorgelegd aan de raden. Dat maakt het mogelijk om nieuwe opgaven toe te voegen en om bestaande opgaven aan te passen als zich belangrijke ontwikkelingen voordoen.

Robuust

Inspelen op nieuwe ontwikkelingen is een belangrijke taak voor de regio. Hiervoor is een basisvoorziening nodig waarmee de regio zich kan positioneren en profileren, en waarmee het met één gezicht naar buiten kan treden. Deze basis bestaat uit een regiobestuur met daarin een afvaardiging van alle regiogemeenten en daaronder een regiobureau. Dit regiobureau is compact maar ook robuust: het samenwerken, ontmoeten en kennisdelen wordt gefaciliteerd, het opgavegericht werken wordt ondersteund, de regionale agenda wordt voorbereid, en de regio aanwezig is in Den Haag en Brussel.

Transparant

Twee belangrijke elementen van de versterkte regionale samenwerking zijn dus de opgaven en het regiobureau. De opgaven kennen hun eigen organisatie en financiën, en het regiobureau zorgt er voor dat de opgaven goed zijn voorbereid. Om deze taak en de eerder genoemde taken van profilering en positionering van de regio, het organiseren van ontmoeting etc. uit te voeren, betalen we als gemeente een vaste bijdrage per inwoner. De bijdragen aan de opgaven staan hier los van en zijn afhankelijk van deelname van de gemeente aan een opgave.

Onderwerp

Versterking Regio Arnhem-Nijmegen

Datum

5 maart 2020

Ons kenmerk

114888

Pagina

3 van 4

Een belangrijke taak voor het regiobureau is om de financiën te beheren. Er komt vanuit het bureau een begroting over de inwonersbijdrage en een opgavenbegroting. Hierdoor wordt het voor ons als gemeente transparant wat wordt uitgeven aan de basis, aan de opgaven en wat er via andere bronnen aan de opgaven wordt besteed.

Wat bijdraagt aan de transparantie is dat de opgaven goed worden voorbereid. Bij de besluitvorming is duidelijk wat de opgave gaat kosten en wat het aandeel van de deelnemende gemeenten is. Hiermee wordt voorkomen dat gedurende de uitvoering van een opgave met de pet bij de gemeente langs moet worden gegaan om nog eens extra geld op te halen. Zijn er wijzigingen in de opgave die leiden tot meer benodigde middelen, dan wordt dit meegenomen in de regionale agenda die jaarlijks wordt voorgelegd aan de raden. Tijdens raadsontmoetingen worden de raden op de hoogte gehouden van de voortgang van de opgaven.

Ontmoeting

Het regiobureau faciliteert samenwerking, ontmoeting en kennisdeling. Tijdens de minimaal twee keer per jaar te organiseren raadsontmoetingen staan niet alleen de stand van zaken wat betreft de opgaven en (wijzigingen in) de agenda centraal, maar komen bijvoorbeeld ook relevante ontwikkelingen aan de orde en kan worden genetwerkt.

▪ Wat wijzigt er wat betreft de rol en invloed van de gemeenteraad?

De plannen voor de versterkte regio voorzien ook in een gewijzigde rol en invloed van de gemeenteraden in de regionale samenwerking. Naast de eerder genoemde raadsontmoetingen, is het plan om ook een regioagendacommissie te creëren. Deze commissie bestaat uit een vertegenwoordiging uit elke raad en heeft als taak om het bestuur te laten weten wat er in de raden leeft, de betrokkenheid van de raden bij de regio te bevorderen, (waar nodig) bestuurders te activeren om informatie te verstrekken, en het proces van oordeelvorming en besluitvorming in de gemeenteraden te stroomlijnen.

In het proces van oordeelvorming en besluitvorming kunnen ook de raadsontmoetingen een rol spelen, door de mogelijkheid om tijdens deze ontmoetingen uitspraken (resoluties) aan te nemen waarin het bestuur wordt opgeroepen om een bepaalde aanpassing in een voorstel op te nemen voordat het naar de gemeenteraden wordt gestuurd.

Met vriendelijke groet,

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN RENKUM

de secretaris,

de burgemeester,

M.G.M. (Maurits) van de Geijn

A.M.J. (Agnes) Schaap

Onderwerp

Versterking Regio Arnhem-Nijmegen

Datum

5 maart 2020

Ons kenmerk

114888

Pagina

4 van 4